

Sibila COMAN (coord.)
Antonio SANDU (coord.)
Ștefan COLOCARU (coord.)

Acțiune Socială Prin Strategii Educaționale

Lumen

Colecția de asistență socială

Adela APOSTU
Ecaterina APOSTU
Panciluța ALEXA
Mariana BEJAN
Gheorghe BÂRLEA
Elena BOSÂNCEANU
Oana BRADU
Angela BURLACU
Daniela COJOCARU
Ștefan COJOCARU (coord)
Stela COMAN(coord.)
Elena DABIJA
Ioan I. IONESCU
Rodica IONESCU
Elena ISPIR
Elena V. MIRON
Elena GHE. MIRON
Elisabeta NISTOR
Mariana PANAITE
Maria PIRAU
Antonio SANDU (coord)
Maria TOMESCU

Acțiune socială Prin Strategii Educaționale

Colecția de Asistență Socială

Editura Lumen

R c i k p " n
k p v g p k q p c ı

Adela APOSTU
Ecaterina APOSTU
Panciluța ALEXA
Mariana BEJAN
Gheorghe BÂRLEA
Elena BOSÂNCEANU
Oana BRADU
Angela BURLACU
Daniela COJOCARU
Ștefan COJOCARU (coord)
Stela COMAN(coord.)
Elena DABIJA
Ioan I. IONESCU
Rodica IONESCU
Elena ISPIR
Elena V. MIRON
Elena GHE. MIRON
Elisabeta NISTOR
Mariana PANAITE
Maria PIRAU
Antonio SANDU (coord)
Maria TOMESCU

Acțiune socială Prin Strategii Educaționale

Editura Lumen

Extras din volumul:

Coman, S., & Sandu, A. (coord). (2002). Acțiune socială prin strategii educaționale. Iasi, Romania: Lumen.

**Adela APOSTU
Mariana BEJAN
Oana BRADU
Ștefan COJOCARU
Ioan I. IONESCU
Elena V. MIRON
Mariana PANAITE
Maria TOMESCU**

**Ecaterina APOSTU
Gheorghe BÂRLEA
Angela BURLACU
Stela COMAN
Rodica IONESCU
Elena GHE. MIRON
Maria PIRAU**

**Panciluța ALEXA
Elena BOSÂNCEANU
Daniela COJOCARU
Elena DABIJA
Elena ISPIR
Elisabeta NISTOR
Antonio SANDU**

Acțiune socială prins strategii educaționale

Tehnoredactare computerizată Cristal MEDIA

Corectură text Eleonora Maria SANDU
Coperta Cristal MEDIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

COMAN, Stela (coord) SANDU, Antonio, (coord)

**Acțiune socială prin strategii educaționale / Stela Coman,
Antonio Sandu (coord). – Iași : Lumen, 2003, Colecția de Asistență
Socială**

P 242, cm 20

ISBN 973-85922-6-7

Editura LUMEN

Extras din volumul:

Coman, S., & Sandu, A. (coord). (2002). Acțiune socială prin strategii educaționale. Iași, România: Lumen.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	9
SOCIOLOGIE ȘI ACȚIUNE SOCIALĂ PRIN EDUCAȚIE	12
Înv gr I . Rodica IONESCU,.....	12
Prof Univ Dr. Ion I. IONESCU,	12
PROGRAME INTERNAȚIONALE DE COOPERARE ÎN DOMENIUL TINERETULUI ȘI EDUCAȚIEI	51
Prof gr I . Stela Coman	51
SOCIALIZARE ȘI COMPETENȚĂ SOCIALĂ.....	57
Inv.gr.I Elena Bosânceanu.....	57
SOCIALIZARE ȘI COMPETENȚĂ SOCIALĂ.....	57
DINAMICA SOCIALĂ ȘI SCHIMBAREA MENTALITĂȚILOR PRIN EDUCAȚIE.....	64
Gheorghe Mihai Bârlea,	64
CARACTERUL DE EXPERIMENT SOCIAL AL	90
PROGRAMULUI “CORNUL ȘI LAPTELE”	90
Asistent social Antonio Ștefan SANDU	90
Studentă Asistență socială Oana Alina BRADU.....	90
LUCRĂTORUL DE TINERET- SPECIFICITATEA PROFESIEI ȘI MODALITĂȚI DE PROFESIONALIZARE.....	99
CERCETARE ACȚIUNE	99
Drd. Antonio SANDU	99
GAȘCA DE CARTIER –ȘI FENOMENUL DE CONTRACULTURĂ	114
Înv gr I Maria Tomescu.....	114
RESOCIALIZARE ALTERNATIVĂ ÎN MEDIU ONG.....	121
Drd. Antonio SANDU	121
<i>EDUCAȚIA PARENTALĂ CA FORMĂ DE INTERVENȚIE SOCIALĂ</i>	126
Lect.drd. Ștefan COJOCARU.....	126
CLIMATUL FAMILIAL ȘI STRATEGIILE EDUCAȚIONALE	138
Înv. Gr I Elena <i>DABIJA</i>	138

MODA – FORMĂ DE DISTINCȚIE SOCIALĂ.....	144
<i>Asist univ Daniela Cojocaru</i>	144
PREDAREA CA ACT COMUNICAȚIONAL.....	154
<i>Înv Gr I Adela Apostu</i>	154
DIMENSIUNEA SOCIO-PEDAGOGICĂ A TERAPIILOR	
FAMILIALE.....	162
<i>Înv. Gr I Panciluța Alexa</i>	162
INTEGRAREA COPIILOR CU PROBLEME EDUCAȚIONALE	
SPECIALE ÎN ȘCOLILE ȘI GRĂDINIȚELE DIN COMUNITATE	
<i>Înv.Gr I Ecaterina Apostu</i>	170
FORMAREA CONȘTIINȚEI MORALE	179
<i>Înv Gr I. Angela BURLACU</i>	179
IMAGINAȚIA PREȘCOLARULUI	187
ȘI CONSTRUCȚIA SOCIALA A REALULUI	187
Educ. gr I. Mariana Panaite	187
“FANTASTICUL LUDIC” ȘI “PSEUDOMINCIUNA”	197
LA COPIL	197
<i>Înv.Gr II, Elisabeta NISTOR</i>	197
CORUPȚIA ȘI ȘCOALA.....	204
Lector. dr. Maria Pirau	204
VALENȚELE FORMATIV EDUCATIVE ALE ACTIVITĂȚILOR	
PRACTICE.....	218
Educ. gr I. Mariana BEJAN.....	218
FUNȚIILE JOCULUI	224
Inv. Gr I. . Elena Ghe MIRON.....	224
JOCUL, FACTOR DE DEZVOLTARE PSIHOSOCIALĂ A	
COPIIULUI.....	231
Inv gr I. Miron V. Elena	231
JOCUL DIDACTIC CA STRATEGIE EDUCAȚIONALĂ.....	238
<i>Înv gr I. Elena Ispir</i>	238

INTERVENȚIA SOCIALĂ

PRIN STRATEGII EDUCAȚIONALE

Cuvânt înainte

Eficiența intervenției sociale nu se reflectă în gradul de normalitate a clientului, ci în satisfacția subiectivă a vieții, privită ca indicator subiectiv al calității vieții.

În acest context singura obiecție care se poate ridica este aceea că granița dintre individul “optimizat” în raport cu propriile aspirații, necesități, posibilități și societate se află bariera controlului social. Răspundem acestei obiecții că instanțele controlului social în societatea postmodernă s-au diversificat pe măsura diversificării stilurilor de viață, și că solidaritatea mecanică specifică societății tradiționale a fost înlocuită de cea organică.

În prezent în cadrul solidarității organice se prefigurează o formă postmodernă de solidaritate pe care în lipsa altor termeni am numit-o “solidaritate de multimedia”, și ar fi definită prin relații de comunicare mediată, și puternic influențată de persoane instituite ca “directori de imagine”, de comunicarea mediată, și mediatică, de impersonalitatea relației de comunicare de tipul celei de pe internet..

Strategiile educaționale sunt forme privilegiate ale acțiunii sociale. Avându-se în vedere atât educația formală (prin școală), cea non-formală prin ateliere de lucru, și informală în grupul de “egali”, toate aceste forme, sunt în ultimă instanță forme de acțiune socială.

Acțiunea socială astfel realizată este programată și ia caracterul unei intervenții, având un nucleu constituit de scopuri și obiective. Îndeplinirea scopurilor și obiectivelor programate, necesită strategii educaționale pertinente, integrate într-un continuum de programe socio-educaționale.

Lucrarea de față își propune să prezinte aspecte teoretice, metodologice, și pragmatice de derulare a intervenției sociale, utilizând strategii educaționale, în domenii precum educația parentală, reintegrarea socială a persoanelor cu risc delincvențional.

Ne va interesa în cuprinsul lucrării cu predilecție educația prin școală, dar nu va fi neglijată nici educația alternativă în grupul de egali (peer educations) în familie, și chiar educația membrilor familiei, formele de educație permanentă, problematica schimbării mentalităților prin educație.

Autorii sunt cadre didactice din învățământul universitar și preuniversitar, cu experiență și rezultate deosebite în actul educațional.

Editarea volumului este parte integrantă a derulării programului “Acțiune socială și dezvoltare organizațională”, program realizat de Asociația Lumen în parteneriat cu Holt România, filiala Iași, beneficiind de consultanță din partea Catedrei de sociologie și asistență socială a Universității AL I Cuza Iași, a firmelor SC Antonio Cristal SRL, și SC Expert Projects SRL. Menționăm faptul că anumite componente ale acestui program au beneficiat de finanțarea Ministerului Tineretului și Sporturilor prin DTSJ Iași. Obiectivele generale ale programului sunt promovarea și implementarea metodelor tehnicilor și strategiilor de intervenție socială moderne în activitatea serviciilor sociale profesionist, dezvoltarea organizațională, și cu precădere a mediului ONG, dezvoltarea asistenței sociale, promovarea educației non-formale.

Integrarea strategiilor educaționale în cadrul formelor de acțiune și intervenție socială are ca obiectiv reliefa rolului educației sub toate formele și conținuturile sale în transformarea socială. Direcția în care se va derula “transformarea socială”, schimbarea socială în termenii socio-psihologici tradiționali sunt în primă instanță determinați de liniile generale ale politicilor educaționale. Cercetarea acțiune în domeniul socio-educational ar trebui să fie cea mai în măsură să stea la baza stabilirii “politicilor educaționale”, înlocuind “algoritmul politic”.

Cercetarea acțiune vine în sprijinul celor care construiesc pe de o parte, și aplică pe de altă parte politicile, programele și strategiile educaționale.

Nu trebuie să uităm că fundalul ultim al educației este paradigma culturală în care societatea se dezvoltă. Cum ar spune Culianu “grila interpretativă și voința deformatoare” specifică unor anume cadre culturale. Sociologia educației are în acest domeniu rolul evidențierii acestor cadre și suprastructuri, acestui background cultural, pentru a înțelege fenomenele sociale, în speță cele socio-culturale, a realiza analize cât mai obiective și predicții mai operaționale din punct de vedere pragmatic.

Prof Gr I. Stela COMAN

Director Școala 43 Dimitrie Sturdza Iași

Drd. Antonio Ștefan SANDU

Președinte Asociația LUMEN

Lector Drd. Ștefan COJOCARU

Univ. "Al. I. Cuza" Iasi

SOCIOLOGIE ȘI ACȚIUNE SOCIALĂ PRIN EDUCAȚIE

Înv gr I . Rodica IONESCU,
Școala Carol I Iași

Prof Univ Dr. Ion I. IONESCU,
Universitatea Al. I. Cuza Iași

Societatea își asigură supraviețuirea prin educația tinerelor generații.

Educația este un fenomen social care poate fi descris, explicat, făcut inteligibil din unghiuri de vedere diferite, în contexte politice, economice diferite, în situații diferite. Sociologia educației poate avea caracter practic, impact transformator.

Sociologiile care propun teorii ale educației sînt numeroase. Autorii acestui studiu se opresc asupra cîtorva dintre ele pentru a le releva importanța ca fundamente cognitive ale acțiunii constructive eficiente în domeniu. Unele consideră societatea un sistem de câmpuri și de piețe în care mizele sunt specifice. Cei care vin pe aceste piețe au capitaluri (economic, cultural, social, simbolic) diferite. Școala transformă în avantaje sau în handicap particularități (extra)școlare ale copiilor: felul de a fi, de a se comporta, de a vorbi, familiaritatea cu “codurile”, cu aluziile, cu subînțeleșurile etc. utilizate de educatori în clasă. Educatorii, părinții, elevii pot să spună că “eșecul școlar”, abandonul etc. sancționează absența unor “predispoziții înnăscute” dar, în fapt, ei numesc și transformă inegalitățile sociale în inegalități “naturale”! Altele explică inegalitatea șanselor pornind de la motivația și alegerile actorilor (părinți, elevi, educatori, responsabili politici etc.), de la agregarea comportamentelor lor acționale, interdependente. În democrația actuală, școala angajează elevii în competiție, dar nu spune că renunță la egalitatea șanselor. În acest context, cu toată munca asiduă,

rezultatele excelente la învățătură nu mai garantează reușita profesională și socială. Egalitatea și meritul devin contradictorii... Așa se explică ritualismul, violența sau retragerea elevilor din "jocul școlar".

Cercetarea în domeniul educației școlare este garantul legitim al unei intervenții adecvate, al acțiunii cu finalitate socială a educației, în condițiile în care sunt puse sub semnul întrebării „miturile fondatoare”, „marile teorii”, „paradigmele”, „garanții tradiționale” ai reprezentărilor coerente, ai identităților și practicilor. Rezultatul, impactul scontat al cercetării-intervenție nu poate fi garantat 100%. El depinde și de valorile împărtășite, și de voința tuturor celor implicați care intervin - sau nu - pentru a susține cercetarea-intervenție, ca pe baza ei să se identifice soluții și mijloacele de a le aplica.

SOCIOLOGIE ȘI ACȚIUNE SOCIALĂ PRIN EDUCAȚIE

Cunoștințele produse de către *sociologie* pot avea consecințe transformatoare în societate. Această disciplină pune în evidență "proces", identifică "probleme", propune "soluții", "intervine". Definind o situație, ea o poate crea. *Predicția este creatoare*, numai că în sociologie *generalizările au caracter istoric*. Circumstanțele în care generalizarea rămâne validă sunt limitate în timp și spațiu fiindcă ea depinde de combinațiile particulare ale condițiilor (ne)(re)cunoscute și de efectele (ne)intenționale ale acțiunii sociale.

Sociologia educației are caracter practic, impact transformator. Arta și știința de a educa nu au mai rămas aceleași după ce oamenii au cunoscut cercetările și scrierile despre educație ale Emile Durkheim, George Herbert Mead, Talcott Parsons, Peter Berger și Thomas Luckman, Pierre Bourdieu și Raymond Boudon. Dacă un cadru de inteligibilitate, o teorie sociologică devin suficient

de răspândite și împărtășite, ele pot căpăta puterea de a acționa asupra realității pe care au surprins-o. "Descoperirile" sociologiei care trezesc interes, care au putere explicativă, nu rămân mult timp descoperiri. Cu cât sunt mai lămuritoare cu atât ele au șansa de a fi incorporate în acțiune.

1. Socializarea – procesul de învățare a modurilor de a fi și a acționa

Tinerii exercită asupra celor mai în vârstă o fascinație nostalgică, uneori pentru a contempla ce au plămădit, alteori gândindu-se la viitor. Atunci când este vorba de propriul copil, adultul este mai tolerant. Când este vorba de copiii altora, în general, face mai ușor generalizări, acceptă mai lesne prejudecăți. Clădim ceva pentru copiii noștri cu speranța că ei vor înmulți, vor îmbogăți ce le-am lăsat, că ne vor depăși, vor ajunge mari, că vor fi (re)cunoscuți de bine de către alții. Nu toți avem însă aceeași copilărie, nici aceeași tinerețe. Este interesant să vorbim de "copilăria copilului universal" dar la ce și cui folosește omiterea diferențelor între un humuleștean, un newyorkez, un moscovit sau un afgan? Natura poate face comparabilă evoluția corpului fizic, dar formarea intelectuală, morală, religioasă, științifică etc. se face în locuri diferite, după concepții diferite, cu resurse materiale și umane diferite, cu finalități diferite, iar copiii, tinerii – dacă-i considerăm ființe cu identitate, care contează ca actori și nu ca "fantome omniprezente" – nu trăiesc formarea la fel. La naștere copilul este *potențial* ființă umană-socială. El *poate deveni* printr-un proces de "hominizare", de "socializare". Cu alte cuvinte devine *membru competent* al socioculturii sale copilul care interiorizează obișnuințe, reguli, moravuri, norme, legi, valori și *le transpune în comportament*, în moduri de a fi, simți, gândi, acționa. Omul își constituie treptat "un stoc" de cunoștințe, experiențe și abilități care îi dau posibilitatea să-i priceapă pe ceilalți, să le înțeleagă comportamentele, să se explice pe sine. Acest stoc, această rezervă este *transmisă – însușită* în situații, în contexte de viață socioumană reală, în relațiile, raporturile, interacțiunile sale cu predecesorii, cu

contemporanii, cu tradițiile, cu instituțiile etc. din comunitatea, din grupurile, din societatea cărora aparține. Această rezervă la îndemână se îmbogățește pe parcursul trăirii experiențelor diverse. În faza de început a socializării, omul nu face distincțiile necesare între obiectivitatea fenomenelor naturale și a celor socioumane. El nu pricepe *convenționalitatea* unor limbaje, organizații, instituții, semne etc. Pentru că ele *sunt acolo*, omul le află ca exterioare și coercitive. Interiorizarea lumii socioumanului, *socializarea*, se face cotidian, prin contactele cu toți ceilalți actori sociali, în situații diverse sau în “ocazii sociale”, dar se poate face și mai sistematic, prin *educație organizată instituțional*. Sigur că un timp, *părinții* pot fi principalii educatori ai copiilor, ca și *vecinii, rudele, sătenii, concetățenii* etc. În societatea noastră, ca și în multe altele, *sistemul educațional* - cu structurile și funcțiile sale - este actorul principal al socializării copiilor și tinerilor.

2. Ce ne învață sociologiile socializării ?

Educația este un fenomen social care poate fi descris, explicat, făcut inteligibil din unghiuri de vedere diferite, în contexte politice, economice diferite, în situații diferite. Sociologia caută ceea ce este comun situațiilor, contextelor diferite, dar și ceea ce e specific unei situații sau unui context dat. Cu alte cuvinte, sociologia caută să producă un *stoc*, o *rezervă de cunoștințe și experiențe la îndemâna* educatorilor și educaților, astfel încât aceștia, în cunoștință de cauză, să opteze pentru o pistă, o acțiune sau alta, evitând capcanele, iluziile, falsele certitudini.

În *Educația morală* (1899), în *Pedagogie și sociologie* (1902) ca și în *Educație și sociologie* (1922), E. Durkheim a spus că este important să distingem, însă, între două modele de societate: unul în care oamenii sunt asemănători până la identitate, împărtășesc aceleași simțăminte, trăiri, idei, poate chiar cu aceeași intensitate, fiindcă nimeni nu poate avea o identitate particulară, nu poate “să iasă din rând”, să se evidențieze, deoarece nu există ocupații, sarcini specializate, similitudinile sociale dau naștere unui drept și unei

morale care îi protejează; altul în care relațiile dintre diferitele părți, componente, elemente, “lumi” ale societății sunt reglementate; fiecăruia trebuie să i se spună, să i se (re)amintească faptul că nevoie are de toți ceilalți pe măsură ce creșterea diviziunii muncii produce o individualizare crescândă, pe măsură ce slăbește tăria și impactul, *asupra tuturor*, a normelor morale, a legilor. În societatea în care diviziunea muncii este din ce în ce mai mare, liantul, solidaritatea nu mai decurg din proximitatea “naturală” a oamenilor (ca într-o societate “rudimentară”, “primitivă”, nedivizată, nediferențiată). Este moral tot ce este sursă de solidaritate, tot ceea ce face ca oamenii să poată conta unii pe alții, să-și poată regla comportamentele reciproc, nu numai după instinctele egoismului. *Integrarea* se referă la felul în care grupul atrage și-și aproprie indivizii. Un grup social (familie, grup confesional, echipă de lucru) este integrat atunci când oamenii care îl compun sunt în interacțiune, împărtășesc simțăminte, credințe, mentalități, practici comune, se simt devotați unor scopuri comune. Când grupul este integrat, el ține indivizii componenți dependenți de el, sub oblăduirea lui, nu-i lasă pradă pulsionilor, fantasmelor. Într-un grup integrat există schimb de idei, de trăiri, o co-participare la energia colectivă, fiecare întărindu-și, astfel, energia proprie și fiind împăcat cu sine și cu ceilalți. Integrarea nu se realizează însă automat. *Reglarea socială* se asigură prin autoritatea pe care grupul, societatea o exercită asupra indivizilor membri. Reglarea poate fi făcută de către puterea legitimă, ascultată din respect, nu de frică. Integrarea și reglarea sunt complementare. Mai exact, ele se realizează printr-un sistem de valori cât mai riguros, o morală laică și republicană, o *educație școlară* temeinică, structuri profesionale puternic integratoare. *“Dacă privim faptele așa cum sunt și așa cum au fost dintotdeauna, apare clar că educația constă în efortul neîncetat de a impune copilului moduri de a vedea, simți, acționa, la care n-ar fi ajuns singur. Din primele zile de viață îl constrângem să bea, să mănânce, să doarmă la aceleași ore, îl constrângem să fie curat, cuminte și ascultător; apoi îl constrângem să țină seama de ceilalți, să respecte obiceiurile, conveniențele, îl constrângem să*

muncească [...] Constrângerile încetează a mai fi resimțite ca atare, fiindcă treptat el ajunge la obișnuințe, la tendințe interne, care le fac inutile”, spune Durkheim. Societatea își asigură supraviețuirea prin educația tinerelor generații. *Societatea produce în om un om nou*. În fiecare om, spune Durkheim, putem distinge “ființa individuală” și “ființa socială”. Scopul educației este construcția ființei sociale a fiecărui individ. Copilul vine în contact cu *un anumit tip* de societate, deci nu există o “educație universală”, valabilă în toate societățile și în toate epocile istorice. Educația este diferită după societăți, după perioade de timp diferite. Ea nu formează orice fel de om, ci un tip de *om ideal pentru sociocultura* careo conține, pentru mediul sociocultural căruia îi va fi destinat. “*Fiecare profesie constituie un mediu sui-generis ce reclamă aptitudini particulare și cunoștințe speciale, în care domnesc anumite idei, anumite obișnuințe, anumite moduri de a vedea lucrurile; cum copilul trebuie pregătit în vederea funcției pe care va fi chemat s-o îndeplinească, plecând de la o anumită vârstă, educația nu mai poate rămâne aceeași pentru toți*” (*Education et sociologie*, 1922).

Pierre Bourdieu consideră societatea un sistem de *câmpuri* și de *piețe* în care mizele sunt specifice. Cei care vin pe aceste piețe au *capitalul economic* (bani, pământ, firme, loc de muncă), capital care poate fi moștenit sau/și dobândit, un criteriu important de diferențiere, de ierarhizare socială (de la cei mai bogați până la cei mai defavorizați, excluși). *Capitalul cultural* poate fi *materializat* (să ai cărți, tablouri, aparatură audio-video etc.), *instituționalizat* (să ai certificate, atestări, titluri, diplome etc.) și *încorporat* (sub forma *habitus*-ului). Și acest tip de capital poate ierarhiza oamenii (pot exista oameni cu capital economic impresionant, dar cu capital cultural precar și invers). *Capitalul social* distinge, de asemenea, oamenii și el se referă la relațiile sociale pe care le au, le mențin și folosesc aceștia. Nici capitalul social nu este doar moștenit, ci presupune o activitate susținută pentru a-l dobândi, menține, întreține și folosi în (re)câștigarea (re)cunoașterii sociale. *Capitalul*

symbolic înseamnă “prestigiu”, “onoare”, rezultate din strategiile și tacticile folosite pentru a converti celelalte capitaluri (din punct de vedere strict economic poate apare aberant să dai o sumă exorbitantă pentru câțiva metri pătrați de pământ, pentru o scrisoare sau pentru o vioară; dar dacă cei câțiva metri de teren sunt lângă turnul Eiffel, scrisoarea a aparținut lui Eminescu, iar vioara a aparținut lui Stradivarius?). Indivizii (“dominanții”, “moștenitorii”, “pretendenții” etc.) vin pe piețele câmpurilor cu capitaluri diferite. Cea mai importantă dintre mizele unui câmp este puterea de a defini mizele aceluși câmp. Cei care domină un câmp îi definesc mizele și au mijloacele de a-l face să funcționeze în profitul lor. Nici un capital nu poate “circula”, nu poate fi “investit” dacă nu e (re)cunoscut, legitimat. Să ne referim la “piața bunurilor școlare”. Diploma are o valoare convențională, garantată juridic, (aproape) indiferent de fluctuații spațiale sau/și temporale. “Capitalul educațional” al unui om este legitimat și garantat de diplomă (dacă ai o diplomă, cel mai adesea - spun cercetările lui Bourdieu - ești scutit să dovedești că ai și capitalul pe care diploma îl legitimează...). Școala transmite, împarte cunoștințe tuturor. În societatea actuală, în care ești (re)cunoscut dacă te ridici prin merite și nu prin moștenire, școala poate contribui la dispariția inegalităților, la “egalitatea șanselor”. De fapt - arată Bourdieu în cărțile sale: *Les Héritiers*, *La reproduction*, *La Distinction* ș.a. - școala funcționează ca o instanță de selecție, favorizând favorizații și defavorizând defavorizații. Cei care frecventează școlile cele mai bune, cei care obțin diplomele cele mai râvnite, căutate, recunoscute, cei care acced la posturile de decidenți, sunt în proporție însemnată cei favorizați din naștere, cei care au origine socială favorizantă, adică sunt “moștenitorii” capitalurilor recunoscute, legitimate. Copiii din clasele defavorizate vin la școală cu un capital lingvistic sărac și altfel decât cel utilizat la școală. Dacă și capitalul economic și cel social sunt precare, ele nu pot fi reconvertite în atuuri pentru creșterea capitalului intelectual. Educatorii nu se pot ocupa doar de *dezvățarea* și de învățarea celor care vin la școală cu alt limbaj, cu bagaj cultural sărac; ei nu pot

face doar ore de “compensare”, astfel că acești copii vor fi printre primii care vor eșua, vor abandona, se vor autoexclde sau vor fi excluși. Așadar, școala transformă în avantaje sau în handicap particularitățile extrașcolare ale copiilor: felul de a fi, de a se comporta, de a vorbi, familiaritatea cu “codurile”, cu aluziile, cu subînțeleșurile etc. utilizate de educatori în clasă. Educatorii, părinții, elevii pot să spună că “eșecul școlar”, abandonul etc. sancționează absența unor *predispoziții înnăscute* (*nu toți pot face informatică, muzică, design* etc.) dar, în fapt ei numesc și transformă inegalitățile *sociale* în inegalități “naturale”! Dacă școlarizarea costă mult, familiile defavorizate nu pot face față, deci nu pot lăsa copiii să-și continue studiile. Statul poate spune că asigură “șanse egale “ de acces la învățatură, la educație, dar inegalitatea capitalurilor la intrarea în școală și pe parcursul școlarității face ca această egalizare a șanselor să nu se realizeze. În școală nu se poate transmite-învăța totul. Are loc o selecție din cultura universală, națională, locală, din “tezaurul de memorie”, din “rezerva comună de cunoștințe și experiențe”, pentru a avea ce pune în “cultura școlară”. Cine face selecția are puțința de a impune un “arbitrariu cultural” ca adevăr universal, însușit de către toți. Legitimarea acestui “arbitrariu cultural” face ca orice subcultură, orice contracultură care nu se revendică de la el să apară ca “ilegitimă”, poate face ca membrii acestora să se “rușineze” că fac parte din ele și să caute să “evadeze” pentru a ajunge la cultura legitimată, “legitimă”. Școala legitimează arbitrariul școlar pe care îl încurcă, îl transmite ca pe cultura școlară, profesională, legitimă. Ea nu face acest lucru cu forța, prin violență manifestă, ci prin “violență simbolică”. Dacă școala selectează și exclude, înseamnă că ea participă la “reproducerea” societății.

Raymond Boudon are o altă explicație privind *inegalitatea șanselor*. Pentru a explica acest fenomen social este important să ajungem la reconstituirea *motivației actorilor* și la *agregarea comportamentelor acționale, interdependente*. Oamenii își propun scopuri de realizat, în situații mai mult sau mai puțin

E q p v k p w c t g c " c e g u v w k " x q n w o " q " r w v g k " n g e v w t c

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

u c w " f k p " n k d t t k k n g " p q c u v t g " r c t v g]

Lucrarea de față își propune să prezinte aspecte teoretice, metodologice, și pragmatice de derulare a intervenției sociale, utilizând strategii educaționale, în domenii precum educația parentală, reintegrarea socială a persoanelor cu risc delinvențional.

Ne va interesa în cuprinsul lucrării cu predilecție educația prin școală, dar nu va fi neglijată nici educația alternativă în grupul de egali (peer education) în familie, și chiar educația membrilor familiei, formele de educație permanentă, problematica schimbării mentalităților prin educație.

Autorii

Adela APOSTU
Ecaterina APOSTU
Pancilufa ALEXA
Mariana BEJAN
Gheorghe BĂRLEA
Elena BOSĂNCEANU
Oana BRADU
Angela BURLACU
Daniela COJOCARU
Ștefan COJOCARU (coord.)
Stela COMAN (coord.)
Elena DMBIDA
Ioan I. IONESCU
Rodica IONESCU
Elena ISPIR
Elena V. MIRON
Elena GHE. MIRON
Elisabeta NISTOR
Mariana PANAITTE
Maria PIRAU
Antonio SANDU (coord.)
Maria TOMESCU

